

Коваленко Галина Вікторівна, здобувач вищої освіти філологічного факультету
Національний університет «Чернігівський колегіум» імені Т.Г. Шевченка, Україна

Науковий керівник: Пікун Леся Василівна, кандидат філологічних наук,
доцент кафедри германської філології
Національний університет «Чернігівський колегіум» імені Т.Г. Шевченка, Україна

СВОЄРІДНІСТЬ ОСМИСЛЕННЯ ГЛИБИНИ ДУШЕВНОГО ПАДІННЯ ТА СТРАЖДАННЯ СКУПАРІВ І МАРНОТРАТНИКІВ У «БОЖЕСТВЕННІЙ КОМЕДІЇ» ДАНТЕ ТА В СЕРІАЛІ «ГРА В КАЛЬМАРА»

«Божественну комедію» Данте Аліг'єрі та серіал «Гра в кальмара» роз'єднують століття, вони різняться за жанровими особливостями та основними ідеями. Однак, спільною для них є порушена проблема скупості та марнотратства, яка, незважаючи на довготривале існування, досі залишається актуальною.

«Божественна комедія» є прикладом класичного твору, у якому проблема скупості та марнотратства посідає окреме місце – цим гріхам присвячене четверте коло пекла. За життя автора поема користувалася надзвичайною популярністю, а в 1373 році в рідному місті Данте було створено публічні кафедри для пояснення поеми. Незабаром слава поета поширилася за межі Італії та почала завойовувати європейський світ [1]. Серіал «Гра в кальмара», у якому також знайшли віддзеркалення проблеми жадібності й надмірної витрати грошей, став одним з найпопулярніших у 2021 році. Він викликав шквал емоцій та вражень у глядачів, а завдяки «вірусному» поширенню соціальними мережами став відомим на весь світ. Серіал отримав величезну кількість відгуків, серед яких не тільки захоплені коментарі, а й різкий осуд жорстокості [2].

Мета роботи – порівняти особливості розкриття теми скупості та марнотратства в поемі «Божественна комедія» Данте Аліг'єрі та серіалі «Гра в кальмара», проаналізувати зображення страждання та душевного падіння скупарів і марнотратників.

У «Божественній комедії» Вергілій говорить Данте про три основні риси, які узагальнюють людські гріхи:

«Згадай-но краще, з пам'яттю зберися,
Що в "Етиці" твій було в рядку
Про три образливі для неба риси:
Нездержливість, злобливість та ярку
Тваринність?» [3]

Грішники четвертого кола Пекла – скупарі й марнотратники – відносяться саме до поняття «нездержливість». Скупарі не можуть стримати бажання мати більше, ніж є, й більше, ніж потрібно, а марнотратники не здатні втриматися від зайвих та безглузвих витрат. Подорожуючи пеклом, Данте може спостерігати, як покарані штовхають вантаж, а потім, зіштовхнувшись один з одним, вертаються назад кричачи «Чого їх кидати?», «Чого збирати?» [3]. Так автор «Божественної комедії» демонструє, що ті, хто протягом усього життя накопичують гроші або, навпаки, марно витрачають їх, займаються безглуздою справою, адже це вічне заняття, яке не має кінцевої мети. Скупий впродовж усього життя економить гроші, береже майно, не користуючись надбаннями й відповідно втрачаючи сенс цієї справи. Марнотратник, витративши все, що мав, змушений знову заробляти гроші або здобувати майно, щоб потім знову все втратити. Питання, які задають грішники зіштовхнувшись, указують на те, що люди самі не усвідомлюють, навіщо вони розкидаються грошима чи всіяко економлять їх. Для тих, хто знаходиться в четвертому колі, Данте Аліг'єрі обирає таке покарання: «Бо ті, хто зле збирав, хто тратив зле, — приречені на чвари проклятуші...» [3]. Він наголошує на тому, що дари Фортуни спонукають людей до сварок та бійок, позбавляючи їх спокою. Скупарі та марнотратники знаходяться в полоні своїх пристрастей до накопичення та витрат і самі позбавляють себе можливості посправжньому насолоджуватися життям. Саме тому в четвертому колі пекла грішники змушені виконувати безкінечну роботу й страждати від постійних суперечок.

Проблема жадібності та марнотратства також простежується в сучасному південнокорейському серіалі «Гра в кальмара». Майбутні учасники потрапляють у гру з різних причин, але заради однієї

мети – виграти велику суму грошей. Ситуацію, у якій вони опинилися, чи не найкраще можна описати висловом, який приписують Теду Тернеру, організатору благодійних ігор доброї волі: «Життя – гра, а гроші – спосіб вести рахунок» [4]. Кожна гра – це боротьба життя і смерті, а кожна померла людина перетворюється на грошовий приз для тих, хто вижив. Після першого випробування, у якому загинуло більше половини гравців, учасники вирішили покинути гру, але невдовзі всі повернулися, навіть ті, хто на початку були категорично проти продовження. Усіх опанувало бажання здобути гроші. Упродовж гри можна спостерігати зміну поведінки людей, їх душевне спустошення та падіння. Поджо Браччоліні в діалозі «Про жадібність» пише, що жадібність позбавляє людину всяких чеснот, позбавляє дружби, прихильності та милосердя. Вона наповнює її гнівом, брехнею, підступністю, безбожністю, роблячи людину глашатаєм всього злочинного й жорстокого, ніби всі інші пороки з'єдналися в одному [5]. Саме це і сталося з учасниками. Вони підставляли тих, з ким встигли потоваришувати, влаштовували бійки й навіть намагалися вбити суперників. Під час гри з кульками Сон Кі Хун перемаг, скориставшись провалами в пам'яті свого суперника, Чхо Сан Воо також отримав кульки за допомогою обману, що демонструє послаблення моральних якостей гравців, зокрема почуття справедливості. Описуючи четверте коло пекла Данте Аліг'єрі зазначав:

«Ти бачиш, сину, як скороминуці
Дари Фортуни чинять людям зло,
На бійки спонукаючи найдужчі» [3].

Саме це можна спостерігати в епізоді, де Чан Док Су разом з частиною гравців уночі нападає та вбиває інших, що свідчить про жорстокість, яку породжує жадібність. Перед фінальною грою Чхо Сан Воо вбив поранену Кан Се Бек, підступно позбувшись конкурентки. Це ще раз підкреслює, що через скупість і бажання заволодіти грошима людина готова на все й при цьому не зважає на жодні перепони.

Отже, жадібність руйнує людину, позбавляє її більшості позитивних рис і штовхає на підступні справи й злочини. На прикладі героїв серіалу можна переконалися, що людина, охоплена жадібністю, може завдати шкоду не тільки собі, а й іншим, адже бажаючи збільшити статки, накопичити гроші, захопити чуже майно, людина керується лише власними інтересами й часто не зважає на наслідки. Поведінка гравців також підтверджує, що скупість поєднує в собі різні пороки, вона охоплює жорстокість, заздрість, підступність, несправедливість, байдужість та низку інших вад, які позбавляють людину можливості повноцінно жити. Розум скупаря завжди знаходиться в стані неспокою, бо всі думки зосереджені на можливості здобути більше, ніж є зараз, привласнити чуже.

Підсумовуючи вищезазначене, необхідно зауважити, що, хоча «Божественна комедія» і «Гра в кальмара» розділені значним часовим проміжком, проблема скупості та марнотратства знайшла віддзеркалення в обох творах. Це підтверджує, що окреслене питання не втрачає актуальність і продовжує хвилювати сучасне суспільство. Подорож пеклом, змальована Данте Аліг'єрі, дає можливість осягнути страждання грішників четвертого кола та усвідомити даремність їх ще прижиттєвих учинків. У серіалі можна спостерігати душевне падіння скупарів і марнотратників, зміну їх поведінки та світосприйняття. Їх внутрішнє спустошення призвело до втрати людяності й навіть сенсу життя. Дії героїв серіалу демонструють процес руйнування душі людини, а душі померлих у поемі Данте – подальші страждання й покарання, на які приречені грішники.

Список використаних джерел:

1. Асоян А. А. Почтите высочайшего поэта. Москва: Книга, 1990. 214 с.
2. Squid Game: Season One (2021). Rotten Tomatoes. URL: https://www.rottentomatoes.com/tv/squid_game/s01 (дата звернення: 05.11.22).
3. Аліг'єрі Д. Божественна комедія. URL: <https://www.ukrlib.com.ua/world/printit.php?tid=347> (дата звернення: 05.11.22).
4. Partnow E. B. The Complete Idiots Guide To Great Quotes For All Occasions. URL: <https://vdoc.pub/documents/the-complete-idiots-guide-to-great-quotes-for-all-occasions-3e5u0aaa8pjpg> (дата звернення: 05.11.22).
5. Браччоліні П. О жадности. URL: <https://facetia.ru/node/3298> (дата звернення: 05.11.22).